

## บทที่ ๕

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการเชิงสำรวจ ได้ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๗๘ คน จากประชากร จำนวน ๒๒,๗๘๓ คน<sup>๐</sup> ทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) จากทุกพื้นที่ ตามสัดส่วนของประชากรศึกษาภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ๔ แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนผาก ตำบลสันทราย ตำบลแม่แวน ตำบลโหล่งขอด ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีมีตัวแปร ๒ ตัวแปรย่อย แต่หากมีตัวแปร ๓ ตัวขึ้นไป ใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) มีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้จากแบบสอบถามโดยการเขียนความเรียง ผู้วิจัยนำเสนอในรูปของข้อความประกอบตาราง

---

<sup>๐</sup> กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, (เข้าถึงเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓) , <[http://www.thailocal admin.go.th/work/apt/apt.jsp](http://www.thailocaladmin.go.th/work/apt/apt.jsp)>.

## ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

### ๑) สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ มีอายุ ๔๐-๔๙ ปี จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๐ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗ มีรายได้ ๓,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒ มีสถานภาพแต่งงาน จำนวน ๒๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑

### ๒) ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

**๑. ด้านปัญญาผล** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านปัญญาผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้นำมีความสามารถและมีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ และผู้นำสามารถบริหารตนคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอาการโกรธต่อเจ้าหน้าที่ ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือประชาชนผู้ร่วมงาน สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

**๒. ด้านวิริยผล** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านวิริยผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้นำมีความขยันในการทำงานเพื่อส่วนรวม, ผู้นำตั้งมั่นตั้งใจทำงาน ไม่แสดงอาการท้อแท้ ยอมแพ้ และผู้นำมีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงว่องไวในการทำงานตลอดเวลา สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

**๓. ด้านอนวัชชผล** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านอนวัชชผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ คือ ผู้นำประพฤติตามศีล ๕ เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชา และประชาชน, ผู้นำหลีกเลี่ยงการทุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้, ผู้นำรู้จักละอายเกรงกลัวหากต้องละเมิดระเบียบกฎกติกาบ้านเมือง, ผู้นำไม่มีระบบเล่นพรรคเล่นพวกมาเกี่ยวข้อง, ผู้นำแนะนำไม่ให้เจ้าหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชา และประชาชนทำผิดกฎระเบียบ กติกา กฎหมาย, ผู้นำมีความยุติธรรมเป็นกลางให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน, ผู้นำไม่ใช้อำนาจหน้าที่เบียดเบียน

เจ้าหน้าที่ผู้ได้บังคับบัญชา หรือประชาชน , ผู้นำมีความประพฤติส่วนตัวเรียบร้อย ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

**๔. ด้านสังคมพละ** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ด้านสังคมพละ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านทาน สำหรับด้านอื่นๆ ที่เหลือประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

**ก.ด้านทาน** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ด้านสังคมพละ ก.ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ

**ข.ด้านปิยวาจา** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ด้านสังคมพละ ข.ด้านปิยวาจา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ

**ค.ด้านอัตถจริยา** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ด้านสังคมพละ ค.ด้านอัตถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้นำร่วมช่วยแก้ไขปัญหาชาวบ้าน แม้ได้รับการร้องขอก็ตาม สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

**ง.ด้านสมานัตตตา** ประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ด้านสังคมพละ ง.ด้านสมานัตตตา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำ อบต. มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ

๓) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้อำนวยการบริหารส่วนตำบล อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังตารางที่ ๕.๑

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

| สมมติฐาน                                                                                        | ผลการทดสอบ     |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|
|                                                                                                 | ยอมรับสมมติฐาน | ปฏิเสธสมมติฐาน |
| สมมติฐานที่ ๑. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ แตกต่างกัน           | -              | ✓              |
| สมมติฐานที่ ๒. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ แตกต่างกัน          | -              | ✓              |
| สมมติฐานที่ ๓. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ แตกต่างกัน | -              | ✓              |
| สมมติฐานที่ ๔. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ แตกต่างกัน         | -              | ✓              |
| สมมติฐานที่ ๕. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ แตกต่างกัน        | ✓              | -              |
| สมมติฐานที่ ๖. ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ แตกต่างกัน       | -              | ✓              |

๓.๑) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้อำนวยการบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๓.๒) ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้อำนวยการบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านปัญญาผละ กับด้านวิริยผละ สำหรับด้านอื่นๆ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๐-๕๙ ปีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านปัญญาผละ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๒๙ ปี, ที่มีอายุ ๔๐-๔๙ ปี และที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านวิริยผละ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๐-๔๙ ปี และที่มีอายุ ๕๐-๕๙ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๓) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๓.๔) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๓.๕) ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำ อบต.ไม่แตกต่างกันในด้านวิริยผละ สำหรับด้านอื่นๆที่เหลือ ประชาชนมีความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๗,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านปัญญาผละ มากกว่าประชาชนที่มี ๗,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท และรายได้สูงกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีรายได้สูงกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านอนวัชชผละ น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท, ๕,๐๐๑-๗,๐๐๐ บาทและ ๙,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำ อบต. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ใน ก.ด้านทาน กับ ค.ด้านอัตถจริยา สำหรับด้านอื่นๆที่เหลือ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๗,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านสังคมผละ ก.ด้านทาน มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๗,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท และสูงกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ ๗,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านสังคมผละ ได้แก่ ก.ด้านอัตถจริยา น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท และ ๕,๐๐๑-๗,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๖) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน

## ๕.๒ อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

### ๑) ความคิดเห็นของภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่มีภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้นำคือนายกผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายก ผู้บริหารและสมาชิก ยังไม่สามารถปฏิบัติตามภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ ได้ครบทุกด้าน มีเฉพาะบางคนที่สามารถประพฤติได้ ความคิดของประชาชนที่สะท้อนออกมายังชี้ให้เห็นว่า ผู้นำยังขาดตกบกพร่องในเรื่องเหล่านี้ ภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ ควรจะต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก เพราะภาวะผู้นำที่ปรากฏ จะแสดงออกมาให้เห็นในรูปของผลงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการมีภาวะผู้นำตามหลักผละ ๔ มากเพียงไรย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ตรงกันข้ามหากภาวะผู้นำของผู้นำ อบต. ในแต่ละตำบลบกพร่อง ย่อมเกิดความเสียหายต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกัน แนวคิด ของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) <sup>๐</sup> กล่าวไว้ว่า ผละ ๔ คือ ธรรมเป็นพลังในการบริหาร คือ ๑. ปัญญาผละ กำลังความรู้เรื่องตน

<sup>๐</sup> พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, หน้า ๗๙.

เรื่องคน และเรื่องงาน ๒. วิริยพละ กำลังแห่งความขยันที่ปลูกใจตนเองและคนอื่นตลอดเวลา  
 ๓. อนวัชชพละ กำลังแห่งความสุจริตที่ปราศจากภูริแห่งชีวิตอันเกิดจากอบายมุข  
 ๔. สังคหพละ กำลังแห่งมนุษยสัมพันธ์ที่ประสานใจคนร่วมงานเข้าด้วยความโอบอ้อมอารี  
 วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน และวางตนพอดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่จะนำมา  
 อภิปรายผลดังนี้

**๑. ด้านปัญญาพละ** จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ  
 ตามหลักพละ ๔ ด้านปัญญาพละ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่จะเป็น  
 ผู้นำที่จะได้รับการยอมรับไว้วางใจจากประชาชน ได้รับเลือกให้มาเป็นตัวแทนเป็นผู้นำ  
 ประชาชนนั้น มีปัจจัยหลักสำคัญ คือต้องมีความสามารถ ออกพบปะประชาชน ศึกษาปัญหา  
 สามารถเข้าใจปัญหา ตลอดถึงความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง มีประสบการณ์ใน  
 งานที่รับผิดชอบ วุฒิภาวะทางอารมณ์สูง สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้และสามารถ  
 บริหารงาน มีผลงานปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรม แต่ค่าระดับปานกลางซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่า  
 ภาวะผู้นำด้านนี้ยังต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่านี้ โดยผู้นำต้องเฝ้าแสวงหาความรู้ใหม่ๆ  
 ตลอดเวลาเพื่อนำความรู้ประสบการณ์มาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ  
 อนุชา มูลคำ<sup>๐</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร  
 ส่วนตำบลที่มีการบริหารจัดการที่ดี : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง  
 อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย" พบว่า ประชาชนต้องการให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วน  
 ตำบลปฏิบัติงานในเชิงรุกให้เข้าถึงประชาชนเพื่อรับทราบถึงปัญหาความต้องการ รวมทั้งรับฟัง  
 ความคิดเห็นของประชาชน อันจะเป็นข้อมูลในการบริหารงาน

**๒. ด้านวิริยพละ** จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ  
 ตามหลักพละ ๔ ด้านวิริยพละ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำมีความตั้งใจเอา  
 ใจใส่ทุ่มเททำงานอย่างจริงจัง มีความกระตือรือร้นต่อปัญหาความเดือดร้อน และความ  
 ต้องการของประชาชน กระฉับกระเฉงว่องไวในการทำงานตลอดเวลา ลักษณะอย่างนี้เป็นภาวะ  
 ผู้นำ ที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นเครื่องพิจารณาสำหรับประชาชน ในการที่จะตัดสินใจเลือก  
 บุคคลมาเป็นผู้นำตัวแทน ในโอกาสต่อไป จะเห็นว่าความขยัน ทุ่มเททำงานอย่างจริงจังเป็น  
 ภาวะผู้นำที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้นำ เพราะหากไม่ใส่ใจต่อความเดือดร้อนปัญหาประชาชน  
 จะไม่ได้รับเลือกเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์<sup>๐</sup>  
 กล่าวไว้ว่าคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูง มักจะต้องมีความเฉลียวฉลาด มีความ

<sup>๐</sup> อนุชา มูลคำ, "ความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่  
 มีการบริหารจัดการที่ดี : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด  
 เชียงราย", หน้า ๙๕-๙๗.

<sup>๐</sup> ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์, พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร, หน้า ๑๒๔.

ยุติธรรม มีความเข้าใจ มีความรอบรู้ทั่วไปและความรอบรู้เฉพาะอย่างแล้ว ยังต้องมีคุณลักษณะอื่นๆอีกหลายประการ เช่น คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ความกระตือรือร้น ความขยันในหน้าที่ การงาน ความริเริ่มในทางความคิด ความอดทน ความพยายามทุ่มเท เอาใจใส่ ทำงานอย่างจริงจัง ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ

**๓. ด้านอนวัชชผล** จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านอนวัชชผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ยังประสบปัญหาในเรื่องไม่สามารถประพฤติตนตามศีล ๕ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนได้ ปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสตรวจสอบได้ในการทำงาน มีระบบเล่นพรรคเล่นพวก ไม่เสมอภาคไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ที่มีความประพฤติส่วนตัวไม่เรียบร้อยเกี่ยวข้องกับอบายมุขอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดุลย์ คันทะเรศน์<sup>๐</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การเมืองในกระบวนการจัดทำงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบล” พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จัดสรรงบประมาณหรือโครงการโดยไม่ยึดแผนพัฒนาตำบลและโครงการที่จำเป็นเร่งด่วน แต่การจัดสรรขึ้นอยู่กับปัจจัยทางการเมือง อำนาจอิทธิพล และระบบอุปถัมภ์ โดยเฉพาะประธานกรรมการบริหาร ความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น การเป็นเครือญาติพี่น้อง เพื่อน คนรู้จักใกล้ชิด ซึ่งเป็นลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันในแบบของผู้ให้การอุปถัมภ์กับผู้รับการอุปถัมภ์ได้เข้ามามี อิทธิพลต่อการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

**๔. ด้านสังคหผล** จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านสังคหผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีการแบ่งปันสิ่งของช่วยเหลือ ให้รางวัล ให้คำแนะนำ สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชา และประชาชนประสบความสำเร็จก้าวหน้า พุดจาไพเราะ ประนีประนอม พุดมีเหตุผลจงใจยกย่องชมเชยให้ขวัญและกำลังใจ สามารถเข้ากับประชาชนได้เป็นอย่างดี ผู้นำทำงานมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม ร่วมช่วยแก้ไขปัญหา เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้นำอบต.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีงามกับบุคคลรอบข้างทั้งเจ้าหน้าที่ และประชาชนอย่างดีเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุกชา พุทธิรักษ์<sup>\*</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก” พบว่าสังคหวัตถุ ๔ เป็นธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ให้เกิดความรักเกิดการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อ

<sup>๐</sup> อดุลย์ คันทะเรศน์. “การเมืองในกระบวนการจัดทำงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบล”, หน้า ๘๘-๙๕.

<sup>\*</sup> พุกชา พุทธิรักษ์, “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”, หน้า ๕๐-๕๑.



ยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ผูกมัดใจคน ให้เกิดความรักเกิดการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีขึ้น มีเอกภาพ เป็นทางเกิดของความสามัคคี ช่วยให้เกิดความรักสามัคคีในกลุ่มคน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของด้านสังคหผล สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

**ก. ด้านทาน** จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านสังคหผล ได้แก่ ก.ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากผู้นำยังไม่เต็มที่ ไม่กระจายไม่ทั่วถึงต่อประชาชนผู้ที่ประสบปัญหาที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เช่น ให้สิ่งของ สร้างถนนหนทาง สะพาน แห้งน้ำ เป็นต้นที่เป็นเชิงรูปธรรม ส่วนการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น อาชีพ สุขภาพอนามัย การมีส่วนร่วมในการบริหาร ตรวจสอบองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกระทั่ง การให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยยังมีไม่มาก รวมถึงการสร้างงาน มีโครงการอบรมวิชาชีพยังมีไม่มาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภณ สวาชาโต<sup>๑</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔” พบว่าสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นเห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนมีการบริหารจัดการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

**ข. ด้านปิยวาจา** จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านสังคหผล ได้แก่ ข.ด้านปิยวาจา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำพูดจาไพเราะประนีประนอมสามารถเข้ากับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชา และประชาชนทุกคนได้ดี มีเหตุผลจูงใจทำให้และประชาชนเห็นคล้อยตามได้ ยกย่องชมเชยให้ขวัญและกำลังใจผู้ร่วมงานปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันโทราชันย์ ธงชัย<sup>๒</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสวัสดิ์อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ” ซึ่งพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมาก

**ค. ด้านอัตถจริยา** จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ด้านสังคหผล ได้แก่ ค.ด้านอัตถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำอบต.ทำงานมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่มุ่งผลประโยชน์ตน เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นๆได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

<sup>๑</sup> โสภณ สวาชาโต, “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔”, หน้า ๘๘.

<sup>๒</sup> ราชันย์ ธงชัย, พันโท, ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสวัสดิ์อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”, หน้า ๙๒.

พันตรีสมหมาย บัวจันทร์<sup>๖</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมาก

**ง. ด้านสมานัตตตา** จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ด้านสังคหพละ ได้แก่ ง.ด้านสมานัตตตา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำประพฤติตนเป็นกันเองเรียบง่าย เข้ากับทุกคนได้เสมอต้นเสมอปลาย ใช้อำนาจบังคับตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ร่วมทุกข์ร่วมสุข แก้ไขปัญหาร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัทมธร เรียรชัยพฤกษ์<sup>๗</sup> ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ ” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก

## ๒) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่

การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นด้วยต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้วยไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

**เพศ** ที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความเป็นชายและหญิงมีความรู้สึกนึกคิด มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา งามขุนทด<sup>๘</sup> ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและ

<sup>๖</sup> สมหมาย บัวจันทร์, พันตรี, “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร, หน้า ๑๒๙.

<sup>๗</sup> ปัทมธร เรียรชัยพฤกษ์, “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ”, หน้า ๙๗.

<sup>๘</sup> พนิดา งามขุนทด, “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา, บทคัดย่อ.

ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

**อายุ** ที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการมีอายุน้อยหรือมีอายุมาก จะเป็นวัยไหนก็ตาม ช่วงอายุไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็น ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาทองดี อภิญาโน ( ตรีตระกูล) <sup>๐๐</sup> ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

**ระดับการศึกษา** ที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประชาชนแม้จะมีการศึกษาน้อยหรือมากก็ตาม ความหลากหลายของสาขาวิชา ความรู้เหล่านั้นไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจุฑุพร ญาณวิโร (คำพูน) <sup>๐๐</sup> ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของบุคลากรที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

**อาชีพ** ที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน อาจมีลักษณะการรับความช่วยเหลือหรือรับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต่างกันนัก จึงทำให้ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองอินทร์ มนตรี <sup>๐๐</sup> ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน

<sup>๐๐</sup> พระมหาทองดี อภิญาโน (ตรีตระกูล), “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, หน้า ๑๓๔.

<sup>๐๐</sup> พระมหาจุฑุพร ญาณวิโร (คำพูน), “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตจังหวัดนนทบุรี”, หน้า ๙๕.

<sup>๐๐</sup> ทองอินทร์ มนตรี, “ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ กรุงเทพมหานคร” หน้า ๑๓๓.

ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการตามหลักธรรมาภิบาล ของ  
สถานีดารวจนครบาลจักรวรรดิ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑

**รายได้** ที่ต่างกันมีระดับความ คิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำ  
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่  
ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รายได้มาก รายได้น้อยมีผลต่อการใช้จ่ายในดำรงชีวิตของ  
ประชาชน จึงส่งผลต่อความคิดเห็น ความพึงพอใจต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำอบต.  
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รักษ์สา พานิกุล<sup>๐๐</sup> ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึง  
พอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐ ตามหลักสังคหวัตถุ : กรณีศึกษาศูนย์  
จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มาใช้บริการจัดห  
งานที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการจัดหางานของศูนย์จัดหางาน กรมการ  
จัดหางาน กระทรวงแรงงาน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่  
ระดับ ๐.๐๕

**สถานภาพ** ต่างกันมีระดับความ คิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักผล ๔ ของผู้นำ  
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การมี  
สถานภาพอะไรก็ตามแต่ สามารถที่จะมองเห็นภาวะผู้นำของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลได้  
อย่างพอกพูนกัน สถานภาพไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็น จึงทำให้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ  
ผลการวิจัยของ อาจพล วงศ์ บุษราคม<sup>๐๙</sup> ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารงานของกรม  
ชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการกรมชลประทานที่มีสถานภาพที่  
ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินตามหลักธรรมาภิบาล  
ไม่แตกต่างกัน

## ๕.๓ ข้อเสนอแนะ

### ๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำผู้บริหารองค์การ  
บริหารส่วนตำบล และประชาชนผู้ที่มีความสนใจจะเข้าไปเป็นผู้นำบริหารงานองค์การบริหาร  
ส่วนตำบล ควรจะปฏิบัติเพิ่มพูนหลักธรรมผล ๔ แต่ละด้านให้มากยิ่งขึ้นดังนี้

<sup>๐๐</sup> รักษ์สา พานิกุล, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของกรมหลัก สังคห  
วัตถุ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน”, หน้า ๑๐๒.

<sup>๐๙</sup> อาจพล วงศ์บุษราคม, “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล” ๑๑๖.

### ๑) ด้านปัญญาพละ

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพราหมณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ควรจะพัฒนาตนให้มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล พัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารงาน แม้จะเป็นผู้ไม่มีความสามารถมาตั้งแต่ต้น แต่เมื่อได้รับเลือกให้เป็นผู้นำ ก็ต้องแสวงหา และขวนขวายในความรู้ วิทยาการต่างๆ รู้จักพัฒนาตนเองให้มีความสามารถอยู่เสมอ

๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรหมั่นลงพื้นที่ออกพบปะชาวบ้านสม่ำเสมอ เพื่อสอบถามความต้องการของชาวบ้าน สอบถามปัญหา รู้และเข้าใจปัญหาของชาวบ้าน ของชุมชนอย่างแท้จริงเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาได้ถูกจุดตรงประเด็น

๓. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรรู้จักบริหารงานบุคคล เลือกบุคคลที่มีคุณภาพ โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง หรือญาติพี่น้องเข้ามาทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสม

### ๒) ด้านวิริยพละ

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีความเอาใจใส่ดูแลต่อความเดือดร้อนของชาวบ้าน ชุมชนหมู่บ้านที่ได้รับการร้องขอหรือมิได้รับการร้องขอก็ตาม พยายามไม่ให้บกพร่องต่อหน้าที่การงาน สมกับที่ได้รับเลือกจากชาวบ้านในหมู่บ้านให้เป็นผู้นำ

๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรหมั่นเข้าร่วมประชุมเสมอ มีควรขาดการประชุม ซึ่งจะทำให้ทราบเรื่องราว ปัญหาอุปสรรค ความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชน ทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานและเรื่องอื่นๆ จะทำให้งานรัดหน้า ไม่หยุดชะงัก

### ๓) ด้านอนวัชพละ

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำตนเองให้เป็นที่น่าเคารพศรัทธายกย่องจากประชาชนโดยการ ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ประพฤติตนในศีล

๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรยึดหลักความซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือใช้อำนาจเกินหน้าที่

๓. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้การช่วยเหลือประชาชนชาวบ้านอย่าง ยุติธรรมเท่าเทียมกัน เสมอภาคตามเหตุผลเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน

๔. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร ตรวจสอบองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเต็มที่ ไม่ปิดบัง

#### ๔) ด้านสังคมพละ

##### ก. ด้านทาน

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะให้การช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภคบริโภค ถาวรวัตถุในหมู่บ้านซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานแล้วอย่างทั่วถึง
๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ปราชญ์ชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน
๓. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะเน้นการส่งเสริมอาชีพ การฝึกอบรม ประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชน มากกว่าที่จะเน้นการสร้างวัตถุเพียงอย่างเดียว
๔. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะให้ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องประชาธิปไตยแก่ประชาชน

##### ข. ด้านปิยวาจา

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้าง สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายทั้งเจ้าหน้าที่ ประชาชน หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับบุคคลผู้ร่วมทำงานด้วยการให้สิ่งของรางวัล คำชม
๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะ พูดจาด้วยมิตรไมตรีอ่อนหวาน ไม่พูด ขวานผ่าซาก มุทะลุ เอาแต่อารมณ์ ควรมีเหตุผล ควรมีกายวาจาสุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน รับฟังความคิดเห็นของหลายๆ ฝ่าย ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากๆ ในการแสดงความคิดเห็น รับรู้รับทราบในการปฏิบัติงาน
๓. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะพูดมีความน่าเชื่อถือ พูดแล้วต้องทำได้

##### ค. ด้านอัตถจริยา

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะร่วมช่วยแก้ไขปัญหาวบ้าน แม้มิได้รับการร้องขอก็ตาม ควรจะเข้าไปหาชาวบ้าน มากกว่าที่จะให้ชาวบ้านเข้ามาหาผู้นำ
๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะติดต่องานฝีมือ อาชีพเสริมมาลงให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้มีอาชีพและรายได้เพิ่ม
๓. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน พร้อมกับการให้การสนับสนุนการพัฒนาทางด้านจิตใจ ด้านศาสนาพร้อมกันไปด้วย

### ง. ด้านสมานัตตตา

๑. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำตนให้เป็นคนพอง่าย ไม่ถือตัว เป็นกันเอง รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน สัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ผู้สูงวัยเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจ

๒. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ควรออกเยี่ยมเยียน สอบถามปัญหาประชาชนในแต่ละหมู่บ้านอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความเสมอภาค

### ๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้พื้นที่ในการศึกษาภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่เดียวในการศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรทำการศึกษา ดังนี้

๑. ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. ควร ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนา สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ควรทำ การศึกษา วิจัย ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการนำหลักธรรมพละ ๔ ไปประยุกต์ใช้ เป็นภาวะผู้นำ

๔. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนา โดย เปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ให้กว้าง และ ขนาดใหญ่ขึ้น อาจเป็นระดับจังหวัด ระดับประเทศ หรือเป็นองค์กรปกครองส่วนอื่น ๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัย เป็นต้น

๕. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนา โดย เปลี่ยนพื้นที่ศึกษาวิจัยเป็นจังหวัดอื่น